

Cena 2 Kč

KAREL MIRVALD

MISIE A MISIONÁŘI

VELEHRAD, NAKLADATELSTVÍ DOBRÉ KNIHY V OLOMOUCI

KAREL MIRVALD

MISIE A MISIONÁŘI

VELEHRAD

nakladatelství dobré knihy v Olomouci

1942

NIHIL OBSTAT

Olomucii, die 20. Martii 1942

Dr. Thomas Hudec, censor ex offio

IMPRIMATUR

Dr. Udalricus Karlík, Vicarius generalis

Nr. 4064

MISIE znamenají přinesení Krista všem lidem tohoto světa. Jsou tak staré jako Církev sama, a byly, jako rozšíření křesťanství, vyvolány v život hned při vzniku Církve.

Prvním velikým misionářem byl sám Ježíš Kristus. Vyslán svým Otcem pro spásu lidstva, nejen sám šířil slovo jediného skutečného Boha, ale jako byl vyslán on sám, tak posílal své učedníky, aby přiváděli k víře všechny zbloudilé a nevěřící. Strom víry, zasazený Kristem, se měl rozrůstí do celého světa a jeho kořeny měly vyrůstati ze všech zemí. Tak vzniká apoštolát víry, apoštolát misijní, jímž jako řekou plyne učení Kristovo a jeho slova ke všem. Jako apoštolové, tak i misionáři jdou ke všem národům světa, plnice slova Kristova, „aby všichni jedno byli“. Pamětlivi příkladu svého božského Mistra a jeho nástupců, nelekají se misionáři žádných obtíží na své cestě, nebojí se úhorů a zasévají sémě Evangelia do srdcí všech národů světa.

První z apoštolů byl svatý Petr, který vrhl síť víry mezi pohany, a jeho cesta do Říma byla první cestou misijní, která také učinila Řím věčným

městem. Svatý Pavel třikráte prošel Malou Asií a na všech svých cestách křtil nevěřící a získával duše pro věčnou spásu. I ostatní apoštolové působili daleko od Jerusalema; svatý Tomáš pronikl až do Indie, svatý Ondřej na Pelopones a svatý Matouš do Habeše.

Počet misionářů, jichž jména ani neznáme, stále rostl. Křesťanství se rozšířilo v Malé Asii a zemích přilehlých, v Egyptě, Itálii, později v Galii a s Římany přišlo pak do zemí podunajských, a tak po několika stoletích celá Evropa byla pokřesťena. Středověku, nábožensky horlivému, nedávaly spáti tisíce a miliony pohanů, obývajících Asii. Křesťanský řád jeden za druhým, dominikáni a františkáni, odcházejí daleko od svých domovů, do rozsáhlých pouští Asie a snaží se získati mocné nástupce Džingischánovy, za jejichž pomoci mělo vzklíčiti v celé Asii sémě evangelia.

Objevení Ameriky a cesta Kolumbova není vlastně nic jiného, než cesta misijní. Omyly historiků snaží se vysvětliti objevení nového dílu světa hledáním nové cesty pro drahocenné koření, ale Kolumbus sám, vydávaje se na cestu do neznáma, neměl jiný úmysl než přinéstí učení křesťanské neznámým národům, jichž existenci tušil kdesi za oceánem. Právě proto bylo jemu dopráno Prozřetelností přistáti u břehů Nového Svě-

ta, což bylo odepřeno těm, kteří se vydávali na tyto cesty s jinými úmysly než evangelijními.

Zřízení řádu jesuitského znamená nový rozkvět misii. Tisíce jesuitů odcházely do zámořských osad, do Číny a sotva objevených ostrovů tichomořských, aby všude šířili lásku a víru ve Zjevení. Zrušení řádu znamenalo značné ochromení misijní činnosti a teprve 19. století jest obrodou misijního hnutí. Byl to nejen probuzený život náboženský a oživení života řeholního, ale i lepší organizace misijní činnosti. Papež Pius VII. podporoval a znovu zorganizoval kongregaci de Propaganda Fide (pro šíření víry). Ta spojuje a řídí všechny činitele, kteří působí k šíření víry křesťanské.

Kongregace Propagandy se stala nejvýznamnější církevní institucí. Do její působnosti patří všechna území, kam křesťanství neproniklo, nebo kam proniklo jen málo. Je to vlastně větší část světa, protože za misijní území nejsou pokládány jen země vzdálené, obývané pohanskými divochy, ale i země civilisované, kde katolíci jsou v nepatrné menšině a kde většina obyvatelstva jsou jinověrci. Této kongregaci jsou podřízeny všechny čistě misijní věci, semináře a ústavy misijní. Mimo řehole, pracující pro misie, podléhají „Propagandě“ dvě veliké řeholní společnosti: „Společ-

nost pro zahraniční misie“ a „Společnost pro misie africké“. „Propaganda“ má sama několik seminářů a kněžských učilišť, v jichž působnosti se projevuje universálnost Církve. V seminářích, stejně oblečené v černých klerikách, spatřujeme pohromadě zástupce různých národů, kteří se všichni připravují ke stejné dráze, dráze misionářské.

Vedle kongregace Propagandy jsou ve všech diecésích zakládány misijní spolky k materiální i duchovní podpoře misijního díla a „Díla šíření víry“, která mají podporovati misie sbírkami a modlitbami a pracovati pro pochopení misijní myšlenky slovem i tiskem.

„Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a ostatní bude vám přidáno.“ Tato slova Písma se plní nejvíce v misiích. I když musíme zdůrazniti, že katoličtí misionáři mají přímo zakázáno vykonávati jiné poslání než hlásání evangelia, přece je jim mnoho ostatního přidáno. Jestliže některé americké církevní společnosti, hlavně metodisté, zcela vědomě spojují misijní poslání s hlásáním civilisace, stojí katolické misie na stanovisku, že křesťanství nesmí se sice stavěti proti civilisaci, ale také nesmí s ní splývati. Kdo šíří dříve civilisaci než evangelium, ten plete bič sám na sebe a jeho poslání míjí se cílem. Věčné pravdy a hodnoty, to jest skutečný zisk misionáře a ne to,

že se divoch naučí čistiti si zuby kartáčkem nebo řídit auto a jezdit na kole. Přesto, že katoličtí misionáři plní v první řadě své poslání duchovní, přece jenom se význam této práce přenáší na pole kulturní a civilisační.

Vznikem misijní stanice přiřazuje se k práci evangelisační i drobná práce druhořadá, ale nezbytná, kterou můžeme označiti jako práci kulturní. Domorodec, který žil třeba jen v pralese a bral to, co mu skýtala příroda, musí se naučit rolničit, musí se naučit zacházet s náradím, kterého dosud postrádal, ale které mu umožňuje vykonávati práce s menší námahou, musí se učiti pořádku a čistotě. To vše jsou prvky, na nichž vyrůstá další kulturní snažení. Nadaní domorodci jsou vyučováni za pomocníky misionářů a tak z poslání čistě církevního rostou i plody práce kulturní a civilisační.

Je to však jen poslání, jak jsme se již zmínili, druhořadá. Na prvním místě stojí přinesení Krista duším, které o něm nic nevěděly, a záchrana jejich k věčné spáse. To je právě nejkrásnější úkol, jaký byl na bedra misionářů vložen. Dokud na světě budou pohané a nevěřící, dokud se bude ozývati volání „Spaste naše duše, přineste nám Krista“, do té doby bude poslání misijní jedním z nejpřednějších poslání Církve vůbec. Kristus

vložil do rukou všech věřících starost o to, abychom byli šťastni nejen zde na světě, nýbrž abychom všichni dosáhli štěstí a blaženosti na věčnosti. Toto poznání však nesmíme si nechávat pro sebe, sobecky se snažiti jen a jen o vlastní spásu. Toto poznání je hřivna, kterou musíme mnohokrátě rozměnit, abychom splnili i druhou část úkolu: *přinést poznání této Pravdy jiným*, umožniti jim, aby i oni brali podíl na vykoupení Kristově a na odplatě, kterou nám za to přichystal Bůh.

NOC HŘÍCHU A NEVĚRY

Kdo se jen trochu zahlubá do zeměpisu, kde čte zprávy, které nám podávají cestovatelé, uvidí velmi záhy, jak potřebné jsou misie. Poznává celý ten hrůzný život milionů lidí na světě, kteří nepoznali, co jest to křesťanské přikázání lásky k bližnímu, co jest poslušnost zákona Božího a přikázání jeho. Každým rokem jsou v Číně tisíce a tisíce dětí odhazovány na ulicích, protože jejich rodiče nepokládají za hřích zbaviti se dítěte, hlavně děvčete, které by jim ujídalo chleba. Kolik tu bylo vykonáno misionáři na záchranu těchto ubohých dětí, které se stávají kořistí potulných psů nebo hynou bez pomoci na smetištích a v zákoutích

ulic, kde je matky odkládají. Útulky, postavené misionáři za pomoci šlechtných křesťanů, zachraňují ročně mnoho dětí, ze kterých se stávají užiteční tvorové lidské společnosti, protože vedle křesťanské výchovy dostává se jim školení a vzdělání, které jim umožňuje lehčí cestu životem.

Kolik žen bylo ročně, a přes všechny zákazy ještě dosud je, upalováno v Indii, kde bývalo zvykem, že po smrti manželově je vdova upálena na hranici s nebožtíkem. A i když převážně nepodstupují dnes manželky smrt současně se svými zemřelými muži, jaké je postavení takové vdovy? Je horší než postavení otrokyně; nikdo si jí neváží a v domácnosti, kde žije, je méně než služka, nemá žádná práva a nemá žádnou hodnotu ve společnosti, která ji úplně vyřadila. Bylo třeba usilovné práce misijní, aby těmto ubohým ženám se dostalo ochrany, školení, které by jim umožnilo žít lidsky i po smrti manželově, aby nebyly odkázány na milosrdenství příbuzných, doprovázené opovrhováním.

V Africe domorodci stále užívají děti jako návnad do pastí na dravou zvěř. Starci, kteří již nemohou pracovat, jsou vyháněni do pralesů, kde se stávají potravou dravé zvěře. Starý člověk u většiny divokých národů je pokládán za zbytečnou přítěž. Na tichomořských ostrovech ne-

chávací starce vyléztí na palmy a když je nahoře, celá rodina svorně třese stromem, aby stařík spadl. Když spadne a zabije se, je dobře, protože byl již starý; když se udrží na kymácejícím se stromě, má nárok ještě na kousek života. Když v Tibetu onemocní otec, jde se syn optati kouzelníka, zda se uzdraví. Na odpovědi závisí starcův osud. Oznámí-li, že se otec uzdraví, jde syn domů a prokazuje mu dále úctu, která mu náleží. Ale oznámí-li duch, kterého se kouzelník dotazuje, že otec zemře, pak jdou spolu a kouzelník vlastní rukou zardousí nemocného. U Eskymáků vyhánějí staré lidi do mrazu a sněhu, nebo, chtějíce jim ulehčiti pozvolnou smrt hladem a zimou, zcela bez výčitek jim rozříznou břicho nožem a pak ovšem mráz má již malou práci, aby nešťastníka zbavil života. Všechny tyto činy jsou páchány bez vědomí hříchu, nikdo si ani neuvědomuje, jak nelidské a surové je toto zacházení se starými lidmi.

S těmi všemi zvyklostmi musí bojovati misionář. Kolik práce musí vynaložiti, aby přesvědčil domorodce o špatnosti jejich činů a odvedl je od tradičních zvyklostí s cesty hříchu na cestu pravosti. Kolik životů zachránili již misionáři, kolik lidí jim zůstalo vděčno za poskytnutou pomoc. To je ten cvilisační doplněk práce katolických misionářů, který vyplývá z jejich práce duchovní.

OSUD 1400 MILIONŮ DUŠÍ

Jak to však vypadá v duši takového divocha a pohana? Žije téměř jako zvíře, neví, proč je na světě; nemá tušení, co se s ním stane po smrti. Každý člověk - ať křesťan nebo pohan - pocituje břemeno hříchu, i když jest snad všude chápán hřích ve formě poněkud odchylné. „Hřích“ pohanů jsou třeba jen překročení zákazu „tabu“, které ve smyslu křesťanském hříchem vůbec není. Křesťanu jest dána možnost lítostí a zpovědí očistiti duši. I pohan věří, že se může očistiti, či lépe řečeno zbaviti strachu před pomstou různých bohů, který jej tíží. Přinese svým pohanským bohům nějakou oběť. Cesty k usmíření těchto pohanských bohů bývají různé. Vraždy, loupeže a všechna možná prohřešení proti křesťanské morálce mají uspokojiti tyto bohy, aby se nemstili ubožáku, který se nějak provinil proti předpisům a zvyklostem svého pohanského kmene.

*

Bůh nám uložil milovati bližního jako sebe samého. Může nám býti lhostejný osud 1400 milionů našich spolubližních, kteří jsou jiného vyznání? Smíme je zanechati v temnotách duchovních, ve kterých žijí, a nepokusiti se o záchranu jejich

duší? Ne, musí nám záležeti na každém jedinci, musíme se s nimi rozdělit o to, co máme, o poznání Krista a pravého Boha. Je naší povinností, abychom ty, kteří neznají Boha, učili Ho znáti a sloužiti Mu! Vždyť to je největší přikázání lásky k Bohu! Při soudu posledním bude zváženo nejen to, co jsme učinili pro spásu vlastní, ale i to, jak jsme se starali o spásu druhých. Starost o dobro druhých, o spásu duší cizích je jednou ze zásluh největší a na misce vah spravedlnosti nejvyšší bude jistě závažím nejtěžším.

SPRÁVNÉ SMÝŠLENÍ O MISIÍCH

Slova Kristova „Jděte do celého světa a uče všechny národy“, neplatila jen apoštolům nebo jejich nástupcům, papežům, biskupům a kněžím, nýbrž každému z nás. Každý katolík je povinen a zavázán pomáhati při šíření víry, musí se snažiti o to, aby všichni lidé poznali pravého Boha, Jemu sloužili, Jej milovali a věrou v Něho byli spaseni na věčnosti. Tato svatá povinnost - pomáhati při šíření víry, pomáhati v misijní činnosti a býti sám misionářem - vyplývá z celého života a učení Kristova. Byla krásně zdůrazněna encyklikou papeže Pia XI. (*Rerum ecclesiae gestarum*), v níž se klade tento požadavek šíření víry na srdce všem

katolíkům jako jedna z jejich křesťanských povinností.

Je samozřejmé, že není možné, aby každý člověk jel někam daleko do misií a tam se snažil šířit evangelium; je nemožné, aby všichni lidé byli kněžími misionáři; ale je v moci každého člověka, aby byl misionářem ve svém okolí a aby podporoval misie v dalekých zemích buď dary hmotnými nebo modlitbou. Apoštolát modlitby za zdar misijní práce a za obrácení nevěřících je misijní práce, kterou může každý křesťan vykonávat ve skrytu a při své denní práci. Pak není již prostým divákem na misijním díle, nýbrž je účasten přímo a jeho práce jest stejně důležitá, i když ne tak namáhavá jako práce hrdinů, kteří odcházejí za přímým misijním posláním do necivilisovaných krajů Afriky, Asie a Ameriky.

Někdy se i se strany katolické objevují námitky proti misiím. „Vždyť u nás máme sami dost nevěrců a špatných katolíků, s těmi budeme mít práci dost. Přenechme pohanům jejich bůžky a starejme se předně o ty, kteří jsou nám nejbližší.“ Kdyby tak smýšleli všichni a kdyby tak smýšleli katolíci i v minulosti, byli bychom i my ještě dnes pohané. Svatí Cyril a Metoděj mohli si také říci: „Bojujme proti zlořádům na dvoře byzantském a ponechejme národy jejich osudu.“ Totéž si mohli

řící misionáři, přicházející k nám odjinud, a český národ by byl zůstal národem pohanů, národem bez světců, národem bez naděje na spásu.

MISIONÁŘEM VE SVÉM OKOLÍ

Misijní činnost ve svém okolí mohou prováděti i laici, nekneží, a často s větším úspěchem než kněží, proti nimž bývá v některých kruzích již předem zaujatost a kam kněz tak těžko proniká, zatím co laik má otevřené dveře, třeba jen z důvodů společenských. To je misijní úkol, který na sebe vzali v obnoveném náboženském životě všichni katolíci.

Katolická Církev je však všeobecná, to jest pro všechny národy. Proto církev, která chce býti jen „národní“, se sama vylučuje z Církve katolické. A svou katolicitu, to jest všeobecnost, musí Církev uplatňovati všude, a uplatňuje ji tím, že plní Kristův rozkaz a přináší poznání víry všem národům bez rozdílu. Misionáři, věrozvěstové odcházejí do krajín neznámých, mezi národy cizí, vyhledávají zapomenuté kouty země, kde žijí lidé za nejsvízelnějších podmínek, žijí tam s nimi, přizpůsobují svůj život životu domorodců, při čemž se snaží tuto úroveň přece jen zvednouti, a všude hlásají slovo Boží.

MLÁDÍ ROSTE

Misie nám představují vlastně i mládí Církve. Jen mládí roste a sílí, stáří se již chýlí k hrobu. Církev bez misionářů by stárla, upadala, neměla by základ budoucnosti, kterou je jen mládí. Církev přes své stáří skoro 2000 let je věčně mladá, protože má nevysychající zdroje. Z životních pramenů a hlavně z mystického Těla Kristova tryskají vždy nové síly, které získávají pro Církev nejmladší křesťany, jichž zbožnost a vroucnost vyvažuje chladnost a odpadání starých křesťanů v zemích civilisovaných. Kolik modliteb bylo vysíláno denně z Evropy k nebesům ve středověku a kolik jich bylo vysíláno v posledních desetiletích, kolik nevěreckých hnutí snažilo se rozvrátit Církev, ale díky milosti Boží a její pomoci při činnosti misijní, Církev stále rostla, přes všechno, co se jí nepřátelé snažili nakupiti v cestu.

Za jednoho nevěřícího a odpadlíka získává Církev, díky misionářům, stále nové duchovní síly, stále nová a nová ústa se otvírají k modlitbě za ty, kteří nenalézají pravé cesty nebo kteří se nechávají z této cesty svéstí věcmi tohoto světa. Nově získané duše, naplněné zápalem víry, zachraňují svými modlitbami snad více, než tušíme. Oheň nadšení a víry nikdy nevyhasíná, a stejně jako se

obnovuje duchovní síla ve věčné Eucharistii, tak také se obnovuje zápal prvních křesťanů Církve mezi katechumeny misijních stanic.

Nejsilnější složku misijní práce představují nám dnes kněžské řády, z nichž takřka všechny mají své zástupce v misiích. Kromě těchto řádů, které známe od nás, jsou řády takřka výlučně misijní, jako misionářský řád Božího slova, Obláti Panny Marie, Bílí Otcové Ducha svatého. Obyčejně vždy určité území je vyhrazeno práci a působnosti jednoho řádu, který sem posílá své kněze jako pracovníky na vinici Páně.

LÁSKA VŠE PŘEMÁHÁ

Všechny řády však ruku v ruce přinášejí všem národům naší zeměkoule poznání a víru ve věčného Krista. Přinášejí milost jeho vykoupení do královských paláců a knížecích dvorů dalekého východu, k pyšným a vzdělaným brahmanům a budhistickým lamům, stejně jako do zapadlých chatrčí v nejjižnějším cípu Ameriky nebo k nuzným a rozedraným dětem čínských měst.

Misionáři přicházejí se stejnou láskou do opovrhovaných indických vesnic, mezi parie, jichž stín by poskvřnil každého jiného Inda z vyšší kasty, jako k bohatým knížatům a pánům země. Mi-

lují všechny stejně, a právě opuštěnci a vyvrhelové, utlačovaní a opovržení, stojící na pokraji lidské společnosti, dostávají z této lásky misionářů nejvíce. Když byla obsazena Amerika Španěly, misionáři se ujímali utlačovaných Indiánů a vysvobodili je z pekla dolů, kde Indiáni, zvyklí na široké travnaté prémie, hynuli po stovkách. Jesuitský stát v Jižní Americe je dokladem, jak dovedli misionáři chrániti domorodce proti zlovůli a nenasytosti bělochů, kteří viděli v každém domorodci jen otroka.

Stejně tak dnes všichni odstrkovaní nacházejí zastání a ochrany na misijních stanicích. Misionáři dovedou nalézt i u světské moci ochranu pro domorodce proti hrabivým majitelům plantáží a farem. Ve své křesťanské lásce jdou misionáři k nejkrajnějším mezím. Všichni chudáci, jimiž i vlastní lidé opovrhují, všichni nemocní, kterých se často vlastní bratři a manželky štítí, jsou navštěvováni misionáři, kteří je ošetřují, poskytují jim pomoc, až získají jejich srdce pro víru. Jak veliká je to obětavost a jak veliké sebezapírání!

HRDINOVÉ PUSTIN

Misionáři nelekají se ničeho a nic je nedovede zastrašit. Pralesy a prémie Ameriky, neproniknu-

telné houštiny černého kontinentu Afriky, nehostinné pouště Asie a Austrálie, mořem obklopené krajiny ve vzdálené Oceánii, krajiny věčného ledu a sněhu v blízkosti pólů jsou působištěm a často trvalým domovem misionářů, kteří přišli hlásati slovo Boží.

Nepřízeň přírody, stejně jako nepřátelství těch, ke kterým přicházejí se slovem lásky na rtech, nedovede zastrašiti kněze, zasvěcené práci evangelisační. Mnoho jich podlehne namáhání a nebezpečí, ale přece nakonec myšlenka, pro kterou obětují své životy, zvítězí.

Misionáři procházejí světem jako největší poslové lásky, jako „společnost lásky“, jak je nazval jeden z největších misionářů svatý František Xaverský. Obětavost misionářů jest bezmezná. Bez bázně vydávají se do nejdlejších krajín světa, kam před nimi třeba ještě nevstoupila noha bělocha; mezi domorodce, o jejichž krvežíznivosti vypravují se hrůzostrašné historie. Jdou často celé týdny krajinami, které se podobají peklu, kde slunce a nedostatek vody jsou největším nepřítelem cestovatelů, krajinami, hemžícími se dravou zvěří. Procházejí bez bázně bezednými bažinami a pralesy. Stačí vzpomenouti slov kolumbijského básníka José Eustasie Rivera, který volá pln zoufalství: „Otroku, nenaříkej nad útrapami, trestan-

če, nestěžuj si na žaláři! Oba neznáte muka blou-
dění v žaláři pralesa, jehož zelené cely mají místo
zdí nekonečné řeky, neznáte pekla šera, vidouce
stále jen slunce, jehož líbezný paprsek se do pros-
toru pralesa nikdy, nikdy nedostane. Řetězy, svi-
rající vaše kotníky, jsou daleko milosrdnější, než
tlusté odporné pijavice těchto bažin. Žalářník,
který vás hlídá, není zdaleka tak hrubý jako tyto
stromy, jež dělajíce na vás potvorné a šílené po-
sunky, přísně vás střeží, aniž při tom mluvily." To
jsou slova básníka, v jehož vlasti jsou pralesy do-
movem. Z nich můžeme si učiniti představu o „ze-
leném pekle“, jehož zakoušejí misionáři.

Škodolibé liany pralesa, vzbuzující při doteku
bolestné otoky, liany, jichž chmýří oslepuje, vy-
chytralé a potměšilé šelmy, odporní mravenci a
neodbytní komáři nejsou jediným nebezpečím
pralesů, který dovede zbaviti člověka vlády nad
svými nervy a přivésti jej k šílenství. Všim tím
nebezpečím procházejí misionáři, žijí desítky let
v tomto, pro Evropana tak nebezpečném a unavu-
jícím prostředí, a to vše bez nároků na odměnu,
kterou na tomto světě představuje obyčejně zlato,
peníze, blahobyt a hodnost. Činí tak jen z křes-
ťanské lásky. Jdou stále vpřed přes všechna ne-
bezpečí, za jediným cílem - přinésti všem Krista.

Nejsou to však jen tato nebezpečí. Je celá řada

drobných nepříjemností, která očekávají misionáře. Kolik je misionářů, kterým doma v mládí nechutnala třeba zapražená polévka, nebo kteří krčili nosem nad rajskou omáčkou a nyní musí jísti domorodou stravu, nad kterou se obrací žaludek a kterou by u nás doma nejedl ani pes.

Misionář, odcházející za svým posláním, zřiká se dobrovolně všeho pohodlí a všech vymožeností civilisace, a to ne na krátký čas, nýbrž často na celý život. Musí spát na zemi, trpí hladem, zimou, deštěm, jeho život je stálé sebezapírání a obětování sama sebe, svých zvyklostí a často svého osobního já, jen pro věc víry. Nikdy neoceníme všechno to, co vykonali a vytrpěli staří misionáři, kteří přicházeli do země necivilisované, mezi divochy, u nichž lidský život neměl ceny a mravní život byl zvrácený. Kolik tu bylo třeba práce, než z těchto lidí byli vychováni křesťané, než jejich duše byly zachráněny!

MUČEDNÍCI

Tisíce misionářských mučedníků vykrvácelo pro věc víry. Tisíce jich ztratilo životy na pochodech pouštěmi nebo bylo skláceno zimnicí v bažinatých pralesích, tisíce jich skončilo mučednickou smrtí v rukou divochů. A přece stále noví a noví

přicházejí, aby nahradili zemřelé. V tom je právě velikost misionářů, že smrt svých bratří přijímají jako odkaz jíti dále za jejich myšlenkou a splnění poslání, které jejich předchůdcům bylo znemožněno.

V srdci misionářově nemá místa malichernost, ta musí býti odvržena, stejně jako nedočkavost musí býti nahrazena trpělivostí, obětováním a nejvyšší láskou. Do misii mohou jíti jenom cílí mužové. Nikdo ani zdaleka si nedovede představit, kolik převeliké trpělivosti vyžadují primitivní domorodci, kteří mají býti získáni pro Církev. Je třeba s nimi zacházeti jako s dětmi, misionář musí proniknouti do jejich myšlení, aby snad neprozřetelným slovem nebo skutkem neučinil z nich místo katolíků nepřátele Církve. Misionář musí býti rozeným diplomatem, aby opět na druhé straně se nedal zastrašiti nepřátelským postojem často poštvaných domorodců, aby v pravé chvíli uměl uplatniti jak svou laskavost, tak i svou nesmlouvavou pevnost.

BUDOVATELÉ

Poslání misijní není však jen obraceti pohany na víru křesťanskou, je to často drobná práce, kladení základních kamenů k budově, kterou staví

někdo jiný. Misionáři nestačí jen zanícení, misionář je mužem pevné kázně, kázně železné. Je vojákem, který bojuje a plní svou povinnost na každém místě, kam je postaven, bez ohledu na svoje vlastní zájmy, choutky a náklonnosti. Jistěže do misíí přicházejí lidé, naplnění apoštolským ideálem a toužící po tom, aby mohli vystoupiti hodně vysoko v sebeobětování. Pročítáme-li dopisy, které nám zanechali misionáři z 18. století, najdeme v nich tolik touhy po mučednické palmě, a přece často byla těm, kteří po ní toužili, odepřena. Je mnoho křesťanů, kteří mluví s nadšením o víře, o misiích - ne o dobrodružství, které s sebou přináší život v pustinách - ale o skromném životě misionáře, který vyčerpává své síly v křovinách pralesů nebo v pustinách jako dobyvatel duší. A přece jim není dopřáno, aby tyto jejich sny a touhy byly splněny. Jak často se stává, že podobný zanícenec pro Krista je nucen v některé misijní nemocnici ošetřovati nemocné nebo pracovati v kanceláři některého misijního vikariátu. Z jeho ideálů se uskutečnilo tak málo, ale přece jeho práce, kterou koná, je stejně užitečná jako práce apoštola. A tu právě vystupuje nejzřetelněji kázeň a obětavost. Žádný z nich nereptá, každý se s láskou podrobuje tomu, co je mu přikázáno.

Vlastní práce v misiích je velmi namáhavá a

tvrdá. Misionáři často musejí bojovati na dvě strany. Jejich misijní činnost trpívá někdy nepochopením úředních míst v koloniích nebo úředníků na plantážích, jimž je milejší pohanský domorodec, kterého mohou využívat jako tažné zvíře, než domorodec pokřtený a školený v misijních školách. Tak misionář musí překonávati dvojí odpor, jednak domorodých čarodějů a kouzelníků, kteří pokřtením domorodců přirozeně ztrácejí svůj vliv a proto se snaží všemi silami znemožniti práci misionářů, a na druhé straně se opět hromadí překážky u úředníků, jimž uniká zisk.

Záznamy, které nám zanechali misionáři, ukazují, jak jejich práce je vyčerpávající. Často po desítky let s námahou získané duše jsou odcizeny nepřátelstvím některého z bělochů, jeho špatným chováním nebo příkladem. Celé misijní stanice jsou pak opuštěny a misionáři nezbývá nic jiného, než jíti za domorodci, uprchlími do pralesa, a prosbami a svým vlivem je přivésti zpět.

UČITELÉ, LÉKAŘI A UČENCI

Misionář není jen knězem, je vším, co vyžaduje život v pustině, kde není řemeslníků. Je učitelem, je stavitelem, je zedníkem, je tesařem, neboť v misijní stanici je třeba postaviti chrám, je třeba vy-

stavěti budovu misijní stanice, školu nebo i nemocnici. To vše podniká misionář sám s domorodci, kteří nemají ani ponětí o evropském způsobu stavby. Misionář je musí učit dělat a pálit cihly, musí si sám nakresliti plány, musí černochoy učit stavěti z cihel, musí je naučit otesávat trámy.

Musí býti rolníkem, aby je naučil obdělávat půdu a pěstovat rostliny, které jim umožní snažší život a zachraňují je před rozmary přírody.

Misionář je nejen lékařem duší, ale i lékařem těla. Všichni nemocní přicházejí k němu, musí obvažovati jejich rány, dávati jim léky a nesmí se štítiti špinavých domorodců, kteří se nikdy za svého života nemyli a jichž hnisavé rány často vzbuzují ošklivost a nevolnost. Často lékařské zásahy bývají cestou, kterou si misionář získá důvěru a přízeň domorodců, na jejímž základě pak teprve může rozvinouti svoji činnost evangelisační. Žádná cesta nesmí býti opomenuta, aby nepřístupní a nedůvěřiví, někdy i bělochy zklamání domorodci byli získáni a mohlo býti i u nich hlášáno slovo Boží.

CESTY MOHOU BÝTI ROZLIČNÉ

První misionáři, přicházející do Číny, byli vynikající matematikové, byli hvězdáři nebo hudeb-

níci. Právě tyto schopnosti, které nijak nesouvisí s jejich posláním misijním, jim umožnily získati vlivné osobnosti u císařského dvora, ba samotného císaře. Tím teprve jim byla umožněna misijní činnost a posláni, za kterým vlastně přišli.

Cesty k získání duší jsou rozličné. Jeden ze starších českých misionářů v Jižní Americe, Otec Boryně, vypravuje, jak přišel do vesnice, která byla nedlouho před jeho příchodem vypleněna bělochů. Domorodci, vidouce bílé misionáře, uprchli do pralesa, uchýlili se na stromy a vesnice byla prázdná. Nebylo možné vylákati je z jejich úkrytu, marné bylo volání, že Otcové přicházejí jako přátelé. Nic nepomáhalo. Tu přišel Boryně na nápad. Ještě s jedním misionářem začali hráti na harmoniku a na housle. Jak hráli, zvědaví domorodci vylézali ze svých úkrytů a zpovzdálí pozorovali počínání misionářů. Pak se přiblížili ještě více, ale když misionáři postoupili k nim, opět uprchli do pralesa. Až konečně zvědavost jednoho byla přece jen silnější než strach. Ostatní vidouce, že misionáři neubližují jejich druhovi, přišli také blíže, a tak byly navázány přátelské styky. Domorodci byli získáni. Za rok nato misionáři vytvořili z domorodců kapelu, která hrávala v kostele při službách Božích a dokonce i před guvernérem.

Katolické misie, jak jsme již řekli, jsou svou povahou věci v první řadě náboženskou, ale stejně jako přinášejí domorodcům užitek i na poli kulturním a civilizačním, tak mají misie dalekosáhlý význam pro veškeren kulturní život na světě. Kulturu tu ovšem nemyslíme pouhé vzdělání rozumové nebo snad technickou vyspělost, nýbrž všechnu snahu o lepší život především v řádu duchovním a pak i v řádu hmotném.

Zmínili jsme se již o vlivu misionářů na domorodce a nesmíme zapomínat, že evangelisace přináší i mravní povznesení právě ve smyslu evangelia, ve smyslu křesťanském. Domorodci, kteří přijali křesťanství, opouštějí svoji surovost, s jakou vraždili buď oběti bohům nebo s jakou přepadávali svoje sousedy.

Příkázání lásky k bližnímu se však projevuje v lásce křesťanské a dílem charitativním. Misijní nemocnice bývají často jediným zdravotním zřízením pro domorodce, od nichž sice koloniální vláda vyžaduje daně a poplatky, ale o které se jinak nestará. Misionáři zakládají všude školy, aby vzděláním umožnili domorodcům nejen trvalý náboženský rozvoj a usnadnili jim přístup ke studiu, které by z nich vychovalo domorodé kněze. Ti mohou snáze pronikat k dalším domorodcům než běloši. Školy umožňují také lepší hospodářskou

výstavbu, která u zaostalých národů jest úplně primitivní.

Podle statistiky z roku 1935 bylo v Asii 11.340, v Africe 17.642, v Americe 1299, v Evropě 181 a v Oceánii 3173 misijních škol. Všechny tyto školy navštěvovalo skoro 2 miliony žáků a žákyň. Vedle těchto škol bylo ještě 3565 škol středních, navštěvovaných 337.000 studenty. Zvláštní zmínku zasluhují řemeslnické školy, kde učí se domorodci řemeslům, potřebným v prostředí, ve kterém žijí, a jichž znalost jim umožňuje lepší podmínky životní.

Vlastní práci evangelisační doplňuje drobná práce charitativní, bez níž se neobejde žádná misijní stanice. Jsou to již zmíněné nemocnice, ošetrovny a útulky pro neduživé a staré, nemocnice pro malomocné, sirotčince a jiné charitativní a sociální ústavy. Katolické misie měly v roce 1935 7771 nemocnici se 36.000 lůžky, ošetřoven a poraden bylo 2814 a našlo v nich za jeden rok ošetření a pomoci 24 milionů nemocných. Číslo jistě úctyhodné, které ukazuje nezištnou práci, jakou konají misie na poli zdravotním. Útulků pro malomocné, kteří dříve byli zaháněni do lesů, aby se tam stali potravou dravé zvěře a neohrožovali zdravé osoby ve vesnicích, bylo v témže roce 108 a bylo v nich ošetřováno přes 13.000 malomoc-

ných. Skoro 2000 je sirotčinců, kde se misionáři a misijní sestry starají o odložené děti. Tak bychom mohli vyčísliti i další sociální a charitativní zařízení, která všechna fungují zdarma a jichž náklady jsou hrazeny z dobrovolných příspěvků lidí, kteří poznali, jaký kus křesťanské lásky vykonali tito neznámí misionáři.

KULTURNÍ VÝZNAM MISIÍ

Z práce misijní mají však užitek nejen domorodci, ale celý svět, který třeba není nijak účasten na misijní činnosti. S hlásáním evangelia souvisí i důkladná znalost jazyka, v němž má býti evangelium hlášáno. Misionáři se stávají nejlepšími znalci cizích jazyků a nářečí domorodých kmenů. Učebnice jimi sepsané jsou pomůckou všem vědcům a cestovatelům, kteří se těmito kmeny zabývají po stránce zeměpisné nebo národopisné. Tito lidé dovedou pak oceniti průkopnickou práci, kterou vykonali misionáři na poli vědeckém, aby usnadnili další studium vědců, kteří přicházejí po nich. První slovníky asijských, amerických a oceánských řečí jsou dílem misionářů, kteří je napsali ne pro slávu vědeckou, ale aby misionáři, kteří přijdou po nich, měli usnadněnou práci a mohli se

již doma nebo na cestě lodí naučiti jazyku lidu, jemuž mají hlásati slovo Boží.

Teprve dnes umíme oceniti, co znamenalo pro náš kulturní vývoj písmo, které vypracoval svatý Cyril, aby mohl napsati pro naše předky překlad Písma svatého a náboženských knih. Spočítati všechny činy, které vykonali misionáři na tomto poli, a podíl, jaký mají na jazykovědě celého světa, bylo by úkolem velmi záslužným a jistě by to byl velmi obsáhlý spis.

Dnes již vyšel katechismus ve všech možných řečech a nářečích. Jen Družina svatého Petra Klaverského vydala skoro dva miliony knih v afrických řečech.

Neméně záslužná je činnost misionářů na poli zeměpisném. Ve svých zprávách seznamují své druhy s poměry, jaké nacházejí v krajinách, kam přicházejí jako první běloši. Beze zpráv těchto prvních misionářů by dnešní zeměpis věděl mnohem méně o neznámých a vzdálených končinách, než je mu známo. V dopisech misionářů nacházíme popsány nejen kraje, jimiž procházeli, ale i zvyky, s jakými se setkávali u domorodců, je v nich zachycena celá příroda, popis plavby, krajiny. Jsou v nich pozorování meteorologická, hvězdářská a ze všech ostatních odvětví přírodních věd. I když misionáři nešli do cizích krajin

za účelem badatelským, přece jen vykonali obrovskou práci výzkumnou, která dnes velmi často bývá přehlížena a o níž se v zeměpise nemluví, protože misionáři neměli pečeť vědců, nebyli to univerzitní profesoři, kteří konají výletní cesty autobusem na pokraj pouště a přinášejí si pak vavříny slavných cestovatelů. Skromní misionáři nepotřebují této oslavy. Práce, kterou vykonali, mluví za ně a nezaujatý vědec nemůže si jí nevšimnouti.

ČEŠTÍ MISIONÁŘI

Dlouhou dobu nebyly misie působištěm českých misionářů. Španělsko a Portugalsko, které první objevily největší kus neznámého světa, měly dostatek vlastních kněží k misijní práci. K přibrání cizích misionářů jevila se nechuť, která pramenila hlavně v důvodech politických. Státy, jimž náležela objevená země, obávaly se, že přizváním cizích kněží by se zmenšoval jejich politický vliv, a proto na počátku nacházíme mezi misionáři jen Španěly a Portugalce. Ale po objevení Ameriky, kdy již „temné moře“ neohrožovalo plavce, když neznámá nebezpečí oceánu byla překonána, množily se stále více a více objevované kraje. S růstem jejich počtu a se zvětšující se velikostí projevoval se nedostatek kněží, a tak bylo konečně do-

voleno i cizím příslušníkům, aby jako misionáři působili mezi cizími národy.

Když bylo dáno povolení, přihlašovali se i *misionáři z českých řad*, a to hlavně jesuité, jichž v poměrně krátké době odešlo do misii a hlavně do Jižní Ameriky a Číny více než 150. Tehdy česká řádová provincie dala největší počet misionářů ze všech zemí středoevropských. Práce těchto prvních českých misionářů, která je dnes, zpřístupněním jejich dopisů, stále víc a více známa, byla poctivá. Čeští jesuité svou vytrvalostí a neúnavností nahradili, čím se nemohli vyrovnati početně svým bratřím španělským, portugalským a z jiných národů.

Ačkoli přišli mnohem později, vykonali tak značný kus práce, že se vyrovnají všem, kteří byli před nimi. „Leckterá jména z řad českých misionářů,“ jak píše německý jesuita-misiolog P. Huonder, „na příklad Arlet, Baucke, Boryně, Fritz, Richter a jiní mohou se postaviti důstojně vedle svých velikých vzorů svatého Františka Xaverského, svatého Petra Klaverského, svatých mučedníků kanadských atd.“

Někteří z těchto starších misionářů odcházeli na věčnost s palmou mučednickou, jako Jindřich Václav Richter, rodák z Prostějova, který byl na Amazonce přepaden Indiány a zabit. Augustin

Strobach zemřel mučednickou smrtí na Filipinách.

V posledních desetiletích se počet našich krajanů v misiích stále zvětšuje. Češi pomalu, ale jistě dobývají si místa na slunci misijní práce a právě svou vytrvalostí a obětavostí se stávají prvními mezi ostatními národy. Zvláště je známý neohrožený misionář-krajan P. Josef Zeman, který působí v Číně. Jeho kniha „Deset let za čínskou zdí“ se hojně čte. Misionář-vědec P. dr. Šebesta si získal zvučné jméno i mezi učenici v cizině. Jest objevitel a jediný znalec kultury trpasličích kmenů v Kongu. Stejně tak dílo šíření víry nabývá stále více půdy a porozumění u našich katolíků, a tak jistě že myšlenka misijní bude ještě více vzrůstat, a to nejen k slávě jména českého, ale hlavně a především k slávě Boží.

Typiskly Lidové závody tiskařské a nakladatelské, společnost s ručením obmezeným v Olomouci

7

Kresba na obálce A. Beran.